

VODIČ ZA RODITELJE

Lipanj 2021.

Sadržaj

OPĆI PODACI.....	3
KAKO KORISTITI VODIČ.....	4
WALDORFSKI VRTIĆ <i>MALA VILA</i>	4
RAD VRTIĆA.....	5
UPRAVLJAČKA TIJELA VRTIĆA.....	7
SURADNJE S OSTALIM INSTITUCIJAMA I TIJELIMA.....	8
SURADNJA S RODITELJIMA.....	9
POVIJEST WALDORFSKE ŠKOLE I VRTIĆA I WALDORFSKE PEDAGOGIJE U RIJECI.....	10
CILJEVI I VRIJEDNOSTI.....	11
POSEBNOSTI WALDORFSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA.....	12
WALDORFSKA PEDAGOGIJA U NAŠEM VRTIĆU.....	13
SUDIONICI U ODGOJU.....	18
UČITELJ – DRUGA DJETETOVA OBITELJ.....	19
RODITELJI – PARTNERI U ODGOJU SVOG DJETETA U VRTIĆU I ŠKOLI.....	19
WALDORFSKA USTANOVA– AUTONOMNI ORGANIZAM.....	19
UMJETNOST, RUČNI RAD I ZANATI.....	19
LIKOVNA KULTURA.....	20
SNAGA GLAZBE.....	20
STRANI JEZICI.....	20
KORAK U ŽIVOT.....	21
KUTAK ZA RODITELJE.....	21
MATERIJALI KOJE JE POTREBNO NABAVITI NA POČETKU PEDAGOŠKE GODINE.....	21
KORISNE OPĆE INFORMACIJE.....	22
ULOGA RODITELJA U WALDORFSKOM VRTIĆU I ŠKOLI.....	22
RODITELJSKI SASTANCI I INFORMACIJE.....	23
KAKO RODITELJI MOGU DODATNO POMOĆI ŠKOLI I VRTIĆU?.....	23
KUĆNI RED I DISCIPLINA U VRTIĆU.....	23
PRAVILA PONAŠANJA I ETIČKI KODEKS.....	24

OPĆI PODACI

NAZIV VRTIĆA: WALDORFSKI DJEČJI VRTIĆ „*MALA VILA*“

LOKACIJA: Zametska 6, 51000 Rijeka, Hrvatska

Kontakti:

Tel. 051 642 306;

d.v.malavila@gmail.com

<http://www.waldorfski-vrtic-rijeka.hr>

v.d.ravnateljica:

Valentina Tigani

Tajnica:

Jelena Haramija, dipl.iur.

Stručni suradnik - psiholog:

Armin Hadžić, dipl. psiholog-profesor

OIB: 45287309846

IBAN: HR9024020061100713377

Vodič pripremile: Jelena Čulina, Larisa Žagar i Jelena Haramija

KAKO KORISTITI VODIČ

Dragi roditelji,

dobro došli u Waldorfski dječji vrtić „*Mala vila*“ u Rijeci! Iskreno se veselimo Vašem dolasku i dolasku Vašeg djeteta u sredinu u kojoj zajedničkim snagama oblikujemo sigurnu oazu za razvoj čovjeka te za učenje i veselje. Waldorfske ustanove, naime, imaju čitav niz posebnosti o kojima Vas, ovim vodičem za roditelje, želimo informirati.

Provodi se poseban oblik pedagoškog rada temeljen na waldorfskoj pedagogiji u kojoj je dijete u središtu pozornosti što pomaže razvoju sretnog, zdravog i integriranog čovjeka. Kako bi se ovaj važan zadatak i glavni cilj mogao ostvariti u svom optimalnom obliku, potrebno je osigurati sasvim određene uvjete. Stoga Vas molimo da ozbiljno razmislite o Vašoj osobnoj ulozi u sukreiranju atmosfere. Naime, djeca u pažljivo oblikovanoj waldorfskoj sredini razvijaju prirodnu želju za stjecanjem iskustva i vještina i lakše shvaćaju važnost društveno prihvatljivog ponašanja i poštivanja ljudi. Posebno je i važno napomenuti kako ćemo kontinuirano i zajedno s Vama razvijati primjerene načine komunikacije između odgojitelja, roditelja i djece, odnosno svih nas koji smo vezani uz vrtić sa širom zajednicom. Roditelji su u waldorfskim ustanovama važan integrirani dio institucije i važne karike u razvoju djece. Upisom svoje djece podrazumijeva se da roditelj shvaća važnost sudjelovanja u svim aspektima života vrtića te daje svoj doprinos u skladu s osobnim afinitetima. Stoga vas pozivamo da ovaj vodič koristite kao osnovnu smjernicu za razumijevanje rada vrtića i odgojnog procesa, posebnosti waldorfskih ustanova te za razumijevanje prava i obveza Vas i Vaše djece koje proizlaze iz visokog stupnja odgovornosti koju njegujemo u vrtiću.

Srdačno dobro došli!

WALDORFSKI VRTIĆ *MALA VILA*

Malo dijete je cijelo osjetilno biće koje sve upija i želi oponašati. Ono u sebe udiše cijelu okolinu, ali ono nema mogućnost filtriranja pozitivnih odgojnih utjecaja i zbivanja od onih negativnih i besmislenih. Ono upija sve. Također, na dijete ove dobi ne djeluje moraliziranje i poučavanje, već ono uči oponašanjem. Roditelji, odgojitelji i svi oni koji se bave djetetom, u svakom trenutku moraju biti dostojni oponašanja. Iz tog razloga se u našem dječjem vrtiću redovito izvode radni procesi čiji smisao dijete može iskusiti i doživjeti, u sebi preraditi i oponašati. Izrazito je važno poticati osjetila na način primjeren razvojnim karakteristikama malog djeteta, a da to ne bude napad na njegovo malo biće te pružati primjerene mogućnosti njihovog izražavanja:

- harmoničnim okruženjem (uređenje prostora, boje u prostoru, materijali...),
- umjetničkim aktivnostima (slikanje, modeliranje prirodnim materijalima...),
- radnim aktivnostima (kuhanje, pranje, pospremanje, sadnja, kopanje vrta...),

- drugih raznolikih aktivnosti (bojanje, tkanje, nizanje, filcanje, šivanje...),
- pažljivog postupanja jezikom i gestama.

Rano je djetinjstvo dragocjeno doba u kojem se grade temelji kasnijeg zdravlja. Dijete ima pravo to doba doživjeti u punoj mjeri, bez preranog prilagođavanja svijetu odraslih.

U vrtiću postoji starija jaslička grupa za djecu od navršene druge do treće godine i dvije mješovite skupine za djecu od navršene treće godine do polaska u školu. U svim skupinama njeguje se topla, kućna atmosfera uz obilje domaćinskih aktivnosti. U jasličkoj skupini fokus je na osjećaju sigurnosti i njezi djeteta. U prostoru prilagođenom dobi djeteta, odgojitelj će svoj rad bazirati na stvaranju tople atmosfere poštujući individualne potrebe djece i stvarajući ritam koji će djetetu dati dovoljno vremena za skladan rast i razvoj. Uz usvajanje higijenskih navika, razvijanje pravilnih navika hranjenja i stjecanje samostalnosti pri obuvanju i svlačenju odgojitelj će u svoj rad uključiti i rad na osjetilima i umjetničke aktivnosti. Prostor sobe u kojoj djeca borave koncipiran je tako da djecu potiče na razvijanje prirodnih pokreta.

Rad jaslica vodi se na načelima Emmi Pickler i wladorfske pedagogije koja podrazumijevaju njegu djece s puno pažnje i ljubavi. Jaslička je skupina obično prva ustanova s kojom se dijete susreće i zato je potrebno da privikavanje na nju protekne što postupnije i ugodnije za dijete.

U mješovitim skupinama umjetničke i radne aktivnosti postaju složenije kako bi odgovorile na razvojne potrebe djece. Tu će djeca učiti plesti prstima, nizati, šivati, a godinu prije polaska u školu djeca se uključuju u program predškole.

RAD VRTIĆA

RADNO VRIJEME

Vrtić se otvara u 6.30 te radi do 16.30.

PRAZNICI

Vrtić je zatvoren u tjednu nakon Uskrsa te od 1. do 15. kolovoza. Ovaj period daje mogućnost za uređenje prostora i potrebne materijalne zahvate. Roditelji to vrijeme mogu iskoristiti za kvalitetno obiteljsko druženje s djetetom kako bi dijete obnovilo svoje snage i pripremilo se za daljnji boravak u skupini.

U vrijeme Božićnih praznika, vrtić radi smanjenim kapacitetom kako bi odgojiteljice dobile prostora za odmor i pripremu potrebnih materijala za kraj pedagoške godine. Odgojiteljice u to vrijeme pripremaju rođendanske poklone, izrađuju plan za završnu svečanost predškolaraca te počinju pripreme sljedeću pedagošku godinu.

UPISNI POSTUPAK

Nakon zaprimljene elektroničke zamolbe za upis u vrtić, roditelje se poziva na inicijalni razgovor zbog upoznavanja. Tu se dobivaju detaljnije informacije o radu, a odgajatelj će upoznati roditelje i afinitete u odgoju. Inicijalni je razgovor također prilika za pblžiše upoznavanje djeteta.

Nakon obavljenog razgovora, slijedi upis na listu čekanja, a o rezultatima upisa roditelji se obavještavaju obavijestima na mrežnim stranicama vrtića. Rezultati upisa objavljuju se tijekom lipnja za narednu pedagošku godinu.

Prije upisa, roditelji su se dužni upoznati sa radom vrtića, vodičem za roditelje, kućnim redom i pravilnikom o adaptaciji te ispuniti svu potrebnu dokumentaciju koja uključuje upitnik za roditelje i anketni list o mogućem volonterskom angažmanu. Prije potpisivanja ugovora, roditelji su dužni podmiriti nepovratnu upisninu za čuvanje mjesta u vrtiću.

PREHRANA

Prehrana djece u vrtiću usklađena je prema Prehrambenim standardima i načelima HACCP sustava te je kontrolirana od Zavoda za javno zdravstvo. Provođi se prehrana na temelju vegetarijanske ishrane te se posebno pazi na korištenje sezonskih namirnica organskog uzgoja lokalnih proizvođača kao i na način pripreme.

U vrtić nije dozvoljeno donositi hranu i piće od kuće, orašasti plodovi i jaja su strogo zabranjeni zbog preventivne zaštite zdravlja djece.

Za potrebe proslave rođendana vrtić ima ugovor sa slastičarnicom Kejky Bejky te je isključivo iz te slastičarnice moguće donseti tortu u vrtić. Radi se o tortama vegenske ishrane, provjerenih kvalitetnih sastojaka bez orašastih plodova i jaja koji nisu dozvoljeni u našem vrtiću.

AKTIVNOSTI

Aktivnosti u skupinama organizirane su prema *Planu i programu rada vrtića* te kao takve ispunjavaju zahtjeve i potrebe djece u jasličkoj ili mješovitoj skupini te su odobrene od nadležnog Ministarstva. Aktivnosti djece vođene su aktivnosti u skupini te djeca svakodnevno borave vani na svježem zraku u vrtićkom parku. Djeca nakon navršene pete godine mogu se uključiti u trening *capoeire* koji se održava u prostorima Osnovne waldorfske škole.

Osim aktivnosti za djecu, postoje aktivnosti i za roditelje i sve poznanike koje se odvijaju u obliku različitih tematskih radionica.

PRISUSTVO DJETETA U VRTIĆU

Za dijete je od izuzetne važnosti da što redovitije pohađa vrtić. Život u vrtiću temelji se na harmoničnom ritmu i ponavljanju i stvaranju osjećaja sigurnosti i prihvaćenosti u djeteta. Česti izostanci djeteta otežavaju mu stvaranje osjećaja povezanosti sa odgojiteljem i socijalizaciju u grupi.

Roditelji su dužni odgojiteljicu obavijestiti o razlogu izostanka djeteta i najaviti njegov ponovni dolazak.

Također su dužni poštovati vrijeme dolaska i odlaska iz vrtića koje je propisano kućnim redom.

Slika aktivnosti i događaja u vrtiću djetetu je iznimno važna i stvara mu osjećaj sigurnosti. Pri tome mu je od velike pomoći da uvijek dolazi u vrtić u isto doba dana. Dijete koje dolazi prekasno teže se uključuje u grupu i aktivnost, a postoji i mogućnost prekida aktivnosti i narušavanja atmosfere za njezino izvođenje. Dolazak i odlazak djece su sastavni dio dnevnoga ritma koji je neophodan za izvedbu kvalitetnog pedagoškog procesa osmišljenog za dobrobit djece. Zato je svaki roditelj prije upisa upoznat sa kućnim redom vrtića koji je obavezan poštovati.

IZOSTANAK RADI BOLESTI

U predškolskom razdoblju dijete još izgrađuje vlastiti imunološki sustav zbog čega je osjetljivije na dječje bolesti i viroze. Bolesno dijete ne dolazi vrtić zbog sprečavanja prijenosa bolesti na ostalu djecu iz skupine i tako i zbog toga što je period bolesti vrijeme kada mu je potrebna pažnja i sigurno okruženje obitelji.

Postoje znakovi koji roditelje upozoravaju da djetetu treba posebna njega. To su:

- povišena tjelesna temperatura
- neobičan umor, razdražljivost, teško disanje, neprestani plač
- ako je u zadnjih 24 sata povraćalo više od dva puta
- ima proljev (osim ako nije ustanovljeno da je posljedica alergije)
- jako kašlje
- žali se da ga boli grlo i ima otečene limfne čvorove
- ima iscjedak iz očiju
- Ima iscjedak iz nosa dulje od 3 dana
- uzima antibiotik
- ima uši ili gnjide
- ima gliste ili crijevne parazite

UPRAVLJAČKA TIJELA VRTIĆA

Osnivač Dječjeg waldorfskog vrtića *Mala vila* u Rijeci jest **Društvo prijatelja waldorfske pedagogije** (u kasnijem tekstu *Društvo* ili *Osnivač*) koje na antropozofski utemeljenim načelima promovira i implementira ideje za razvoj i unapređenje međuljudskih odnosa i odnosa prema životnoj okolini i prirodi razvojem individualnosti i istovremeno potiče svijest o međuovisnosti pojedinca sa svime što ga okružuje.

Upravljačka tijela Društva su Upravni odbor i Nadzorni odbor.

Upravni odbor čine Marko Franković (predsjednik), Igor Lukanović (tajnik), Petar Ležaja, Alan Kučić i Snježana Lenac.

Nadzorni odbor čine Davorin Šimunović, Renata Babić i Višnja Hrelja.

Odbori donose odluke, nadziru rad Društva i obavljaju ostale poslove sukladno statutu Društva.

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju te Statutu Vrtića, Vrtićem upravlja Upravno vijeće koje čine predstavnici Osnivača: Jelena Čulina kao Predsjednica Upravnog vijeća, Davorin Šimunović, Jelena Haramija, predstavnik Vijeća roditelja Damir Sergo, predstavnica Odgojiteljskog vijeća Ana Štemberger.

Predsjednica Upravnog vijeća je Jelena Čulina. Mandat traje 4 godine od dana konstituiranja. Vrtićem se upravlja na način da se osigura demokratski životni oblik i suodgovornost svih sudionika čijom je voljom Vrtić nastao.

Ravnatelj je poslovni i stručni voditelj odgovoran za zakonitost rada i stručni rad vrtića. Mandat ravnatelja traje 4 godina. U vođenju Vrtića glavnu riječima Odgojiteljsko vijeće koje svoje odluke i provođenje istih dostavlja Upravnom vijeću. U vođenju i održavanju waldorfskih institucija znatnu ulogu imaju i roditelji. Više o temi u točki *Roditelj – partner u odgoju svoga djeteta u Vrtiću*.

Predstavnik roditelja bira se zbog ostvarivanja interesa polaznika i povezivanja Vrtića s društvenom sredinom te ostvarivanja zadaća odgoja i obrazovanja u predškolskoj dobi. Također, raspravlja o pitanjima značajnim za život i rad Vrtića. Vijeće roditelja sastavljeno je od svih roditelja vrtića. Vijeće roditelja bira predstavnika u Upravnom vijeću vrtića.

Tajništvo vodi i priprema pravne dokumente, koordinira komunikaciju s roditeljima te obavlja ostale poslove sukladno važećim propisima.

Pitanja vezana uz odgojno–obrazovne sadržaje i aktivnosti raspravlja **Odgojiteljsko vijeće** dok pitanja vezana uz roditelje raspravlja Vijeće roditelja. Ova tijela pripremaju prijedloge i pokreću raspravu za Upravno vijeće u kojem se nalaze i njihovi predstavnici.

Za zaposlenike i predstavnike u tijelima upravljanja biraju se osobe koje svojim ponašanjem, djelima, razumijevanjem načela waldorfske pedagogije promiču ugled Vrtića. Odgojitelji i stručni suradnici kao radnici Vrtića koji obavljaju odgojno-obrazovni rad, pored općih zakonskih uvjeta za zasnivanje radnog odnosa moraju imati specijalističku edukaciju iz waldorfske pedagogije te se stručno i pedagoški intenzivno kontinuirano usavršavaju (tjedno, mjesečno i godišnje).

SURADNJE S OSTALIM INSTITUCIJAMA I TIJELIMA

Vrtić surađuje s Osnovnom waldorfskom školom, Savezom waldorfskih institucija Hrvatske te Institutom za waldorfsku pedagogiju. Predstavnica Društva prijatelja waldorfske pedagogije u Savezu waldorfskih institucija i inicijativa RH je Marko Franković, a predstavnica Vrtića je Valentina Tigani. Krovna organizacija je *The European Council for Steiner Waldorf Education* (<http://www.ecswe.net/>).

Suradnja Vrtića intenzivna je i s Institutom za waldorfsku pedagogiju u Zagrebu koji osigurava inicijalno obrazovanje i trajno usavršavanje već zaposlenih i budućih waldorfskih učitelja i odgajatelja (<http://www.iwp.hr>).

SURADNJA S RODITELJIMA

Uređenje vrtića

Nakon kolektivnih godišnjih odmora usljeđuje čišćenje, spremanje i uljepšavanje unutarnjeg i vanjskog prostora vrtića te se roditelji pozivaju na doprinos u svim vrstama rada te u donacijama materijala i opreme.

Također, roditelji su pozvani da svojim primjerom djeci pokažu važnost zajedničkog angažmana za dobrobit vrtića kao sredine u kojoj se osjećaju lijepo i sigurno. U to, primjerice, spadaju aktivnosti donošenja cvijeća i zelenila za uređenje prostora, uređivanje prostora (klupa, stolova, zavjesa, osvjetljenja, zidova...), velika čišćenja (radijatora, cijevi, stakala, uređenje igrališta, parka....).

Edukacija roditelja iz waldorfske pedagogije

Edukacija roditelja odvijat će se dvaput u polugodištu zasebno ili u sklopu roditeljskih sastanaka što je preduvjet za razumijevanje i praćenje djetetova razvoja i edukacije te će se prisutnost evidentirati. Teme koje se obrađuju na edukativnim susretima su:

- a. razvojne potrebe djeteta kad su u pitanju granice i koliko slobode u odlučivanju treba prepustiti djeci
- b. današnja uloga medija i štetan utjecaj na čovjeka - koja je alternativa i kako waldorfska pedagogija pomaže u usmjeravanju dječje pažnje na sadržaje primjerene uzrastu
- c. važnost kretanja djece, boravak u prirodi, prehrana, spavanje, ritam života
- d. zdravstveni aspekti waldorfske pedagogije (hospitiranje po grupama za roditelje i analiza zdravstvenih aspekata koji proizlaze iz metode)
- e. antropozofija u razumijevanju duhovne strukture čovjeka.

Popis svetkovina koje slavimo u godini:

Roditelji i djeca sudjeluju s djelatnicima vrtića u organizaciji događaja tijekom godine i roditelji su dobrodošli posjetitelji na:

- a. događajima koje slavimo s roditeljima i ostalima
 - početak pedagoške godine: proslava Miholja 29.9.
 - praznik svjetiljki i Martinje 11.11.
 - Božićna svečanost i sajam
 - maškare
 - Uskrs
- b. danima otvorenih vrata
- c. tematskim projektima i grupama za roditelje (i djecu) te radionicama

POVIJEST WALDORFSKE ŠKOLE I VRTIĆA I WALDORFSKE PEDAGOGIJE U RIJECI

Utemeljitelj waldorfske pedagogije jest Rudolf Steiner, austrijski znanstvenik i pokretač mnogih aktivnosti i područja djelovanja koji uključuju antropozofiju (duhovnu znanost), biodinamičku poljoprivredu, antropozofsku medicinu, waldorfsku pedagogiju, euritmiju – novu umjetnost pokreta, antropozofske impulse u arhitekturi i umjetnosti. Rođen je 1861. godine u Kraljevcu (u hrvatskom Međimurju) u Austro-Ugarskoj, a umro je 1925. u Dornachu (Švicarska). Rudolf Steiner zadužio je čovječanstvo svojim izuzetnim intelektualnim doprinosom, aktivnim djelovanjem i humanističkim impulsom čime je potaknuo ljude na promišljanje o razvoju čovjeka, vlastitoj duhovnosti i svrsi postojanja. Prema Rudolfu Steineru, čovjek je dužan razvijati sebe kao ljudsku jedinku u najširem i najmoralnijem smislu. U tom kontekstu, roditelji kao pojedinci, ali i društvo, trebaju dozvoliti djeci stjecanje preduvjeta s kojima će se moći što uspješnije razviti i živjeti život u svim njegovim aspektima, kako onim duhovnim tako i onim intelektualnim i materijalnim. Stoga je i prva waldorfska škola, utemeljena 1919. godine u Stuttgartu, nastala na inicijativu inspirirane grupe roditelja koji su tragom predavanja Rudolfa Steinera i, uz njegovu profesionalnu pomoć i podršku, pokrenuli ovaj pionirski projekt. Već su tada shvatili kako treba reagirati na rastuće potrebe za stvaranjem boljeg svijeta u kojem neće biti razaranja i gdje će ljudi međusobno surađivati na stvaranju boljih uvjeta života i napretka čovječanstva otvaranjem slobodnih i nezavisnih škola. Danas u svijetu ima više od 1000 takvih škola u 61 državi svijeta na svim kontinentima svijeta u različitim kulturnim i religijskim okruženjima, a većina se njih nalazi u Europi. Metode rada u waldorfskim školama i vrtićima usko su u vezi s antropozofskim saznanjima o razvoju čovjeka i njegovu sofisticiranom ustroju.

Waldorfske su škole pohađale mnoge uspješne ali poznate javne osobe od kojih navodimo samo neke:

- Kristen Nygaard, znanstvenik, prof. informatike, pronašao je objektno orijentirano programiranje
- Jens Stoltenberg, bivši premijer Norveške
- W. C. Dullo, prof.dr. oceanograf
- Karl Otto Pohl, bivši predsjednik federalne banke Njemačke
- Pjevači i glumci, primjerice Annie Lenox, Sandra Bullock, Jennifer Aniston, Nastassja Kinski, F. A. Porche
- George Hume, novinar BBC-a i kolumnist *Heralda* i drugih britanskih novina
- Victor Navasky, izdavač *The Nationa*.

Nadalje, mnoge poznate javne osobe odlučile su svoju djecu obrazovati u waldorfskim školama. Poznati waldorfski roditelji su primjerice Sting, M. Baryshnikov, Jean-Paul Belmondo, Clint Eastwood, Harrison Ford, Tilda Swinton, Harvey Keitel, Ethan Hawke, Uma Thurman, Ingmar Bergman, Max Frisch, Hans-Dietrich Genscher, Helmut Kohl, Lenny Krawitz, Art Garfunkel, Jessica Lange, Sam Shepard, Robert Plant, Tom Waits, George Lucas, Paul Newman te Gotz Werner koji je javnosti poznat kao osnivač DM lanca trgovina.

U Rijeci također postoji mogućnost upisa djece u našu waldorfsku školu zahvaljujući radu Društva prijatelja waldorfske pedagogije koje je osnovano 1993. godine, a osnovala ga je grupa građana, zaljubljenika u waldorfsku pedagogiju. U početku se rad Društva odvijao organiziranjem

seminara, predavanja i radionica u svrhu upoznavanja svih zainteresiranih u našem gradu ali i šire, s načelima i metodama waldorfske pedagogije. Najvažniji cilj bio je primijeniti i oživotvoriti načela waldorfske pedagogiju u našem društvu praktičnim radom. U svrhu ostvarenja toga cilja, 1996. godine osnovan je Waldorfski dječji vrtić *Mala vila*, a školske godine 2000./2001. s radom je započela i Osnovna waldorfska škola. Cilj osnivanja neprofitnih ustanova jest u praksi, metodikom te stručnim radom odgajatelja i učitelja primijeniti načela waldorfske pedagogije te djeci, roditeljima, ali i svim građanima Rijeke i okolice ponuditi drugačiju pedagogiju okrenutu razvoju samopouzdanja, samoostvarenja i ostvarivanju potencijala svakog djeteta.

Od rujna 2023. godine otvorena je i Srednja waldorfska škola u Rijeci, čime je zaokružen cijeli obrazovni sustav na načelima waldorfske pedagogije.

CILJEVI I VRIJEDNOSTI

Ljubazno Vas molimo da pažljivo razmotrite kriterije za upis djece u waldorfske odgojno-obrazovne ustanove. To Vas molimo jer je cilj tih ustanova praćenje i osiguravanje razvoja djetetovih cjelokupnih potreba i sposobnosti na najbolji mogući način, što je najučinkovitije kada roditelji razumiju važnost i poštuju načela, pravila i ciljeve rada. Obitelji koje se odluče svoje dijete obrazovati u waldorfskoj ustanovi prepoznaju i prihvaćaju svoju aktivnu ulogu u razvoju i obrazovanju djeteta. Iz tog se razloga trebaju ispuniti ovi preduvjeti, kako pri upisu djeteta u vrtić tako i tijekom daljnjeg osmogodišnjeg osnovnoškolskog obrazovanja i četverogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja.

Djeca prihvaćena za upis su ona koja svojim razvojnim, socijalnim i intelektualnim potencijalom mogu sudjelovati u radu u skupinama manjim od 20 djece (14 djece u jasličkoj skupini) te pratiti propisane programe gdje su roditelji voljni raditi s odgojiteljima za dobrobit svog djeteta poštujući i ostalu djecu i djelatnike kako u skupini tako i u čitavom prostoru. Glavni ciljevi su kvalitetan rad s djecom po načelima waldorfske pedagogije, osiguravanje uvjeta za slobodan razvoj što uključuje odgovornost i tomu adekvatno ponašanje te razvijanje osjećaja povezanosti sa zavičajem koji volimo i u kojem djelujemo. Vrijednosti koje negujemo su sloboda, svjesnost, čovječnost, jednakopravnost, odgovornost kao način života – što god učinili djeluje na tkanje događanja u svijetu, sudjelovanje s planetom – upoznavanje i razumijevanje veze čovječanstva i planete Zemlje sa svim njenim životnim carstvima - upućuje na nužnu promišljenu i kontinuiranu suradnju.

Roditelje želimo upoznati s načelom iz kojeg je proizašla waldorfska pedagogija, a to je otvorenost snagama duhovnog svijeta kroz pojedinca što je pretpostavka za uspješan odgoj, obrazovanje i napredak naše civilizacije. Duhovni svijet je živa snaga i realnost koja impulsira život i razvoj. Iz ovog temeljnog načela proizlazi i terapeutsko djelovanje waldorfske pedagogije te naša škola i vrtić svojom obrazovnom praksom i javnim djelovanjem s temelja holističkog razumijevanja života djeluje terapeutski svakodnevno i dubinski. Djeca iz vlastite spoznaje razotkrivaju mudrosti svijeta jer načelo po kojem radimo uzima u obzir ljudsku snagu i činjenicu kako čovjek ima moć otkriti najveće mudrosti svijeta. Stoga, iznad svega, učimo djecu otkrivanju istine i suodgovornosti za zajednicu. Naša misija i vizija su odgoj i obrazovanje koji pomažu djetetov razvoj u slobodnog čovjeka i ostvarenju prava svakog djeteta na proces odrastanja i školovanja u kojem se razvija kreativnost i ostvaruju vlastiti potencijali. Na taj način dijete može izrasti i razviti se u slobodnog i odgovornog čovjeka, sposobnog za snalaženje u svijetu globalizacije, kako bi sam ili u zajednici s drugima mijenjao globalne procese ostvarujući jednakopravnost svih ljudi, poštujući sve životne procese na planeti.

POSEBNOSTI WALDORFSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Dragi roditelji, detalje plana i programa kao i kurikulum pojedinih obrazovnih sadržaja dostupan je na internetskoj stranici vrtića (www.waldorfski-vrtic-rijeka.hr), te na stranici škole (www.waldorf-rijeka.hr). Općenito načelo rada waldorfskih zajednica vodi samodisciplini djeteta i uvažava prirodne razvojne faze i duševni razvoj snaga djeteta te su načela rada zasnovana na razvojnim karakteristikama.

Prvo razdoblje započinje rođenjem, a završava djetetovim polaskom u školu. U ovom razdoblju razvijaju se svi fizički organi i njihovi strukturalni odnosi. Dijete na svijet dolazi potpuno nezaštićeno i otvoreno, a spoznaje stječe putem osjetila i to na nenamjieran način- imitacijom i oponašanjem. Iz navedenog proizlazi da odgojitelj treba osigurati najbolje materijalne uvjete za zdrav razvoj fizičkog tijela i djetetu ponuditi dovoljno pažljivo pripremljenih poticaja za razvoj osjetila. Kako je dijete na svijet došlo puno povjerenja i sa uvjerenjem „svijet je dobar“ na odgojitelju je da to povjerenje i održi. On treba sa djetetom ostvariti čvrstu emotivnu vezu koja je i preduvjet za djetetovo učenje, jer dijete će oponašati samo one osobe sa kojima je ostvarilo pozitivnu povezanost. U waldorfskoj pedagogiji biti uzor je metoda. U ovom razdoblju djetetovog života poseban naglasak stavlja se i na dovoljno kretanja koje je preduvjet za razvoj govora i mišljenja. Na sitnoj motorici vidimo kakav će biti razvoj govora. Spretnost u organima za pokretanje pokazuje buduću spretnost za izražavanje. Jezik je pak potreban da bi mogli izraziti misli. Poznavajući razvoj čovjekovog bića odgojitelj bi u prvih sedam godina djetetovog života trebao brinuti za najbolje fizičke uvjete. To je vrijeme formiranja djetetovih organa. Dijete oponaša što se događa oko njega i u tom oponašanju njegovi organi poprimaju trajne forme. Na dijete ne djeluje objašnjavanje i moraliziranje, već ono što odrasli pred njim čine. Radost i veselje su one snage koje najbolje potiču razvoj organizma. Radost prema svijetu oko nas i u njemu je svakako snaga koja oblikotvorno djeluje na fizičke organe. Vedro lice odgojitelja, a prije svega ljubav, prava i neusiljena, ljubav koja prožima toplinom čitavu okolinu, u pravom smislu riječi stvara oblike fizičkih organa.

Prirodni autoritet učitelja prisutan je do oko devete godine života djeteta kada se odvija velika promjena svijesti u djeci. Tada se u djece često javlja gubitak osjećaja sigurnosti koji ih je do tada pratio te su način rada u nastavi, nastavnici i roditelji u tom periodu usmjereni na održavanje ove suptilne djetetove potrebe za razumijevanjem i podrškom u kontekstu razvoja zdravog osjećaja odvojenosti od ostataka svijeta i razvoja vlastitog „Ja“. Do ulaska djeteta u pubertet, a što se događa oko četrnaeste godine života, učitelj radi u skladu s psihofizičkim sposobnostima i potrebama djeteta psihomotoričkim, ritmičkim i umjetničkim aktivnostima (primjerice slikovitim predočenjima nastavnog sadržaja), prepričavanjem priča i kroz umjetničke sadržaje. Tek ulaskom u pubertet, nastavnik može izravno pristupiti učeniku i podučavati na izraženiji intelektualni način usmjeren rješavanju postavljenih problema. Jasno proizlazi kako waldorfska pedagogija nije usmjerena na izravno intelektualno poučavanje djeteta sve do psihofizičke spremnosti u pubertetu, već razvija djetetove sposobnosti i inteligenciju.

WALDORFSKA PEDAGOGIJA U NAŠEM VRTIĆU

Waldorfska pedagogija temelji se na holističkom pristupu odgoju i obrazovanju. Njen cilj je omogućiti razvoj slobodne ličnosti koja će razviti svoje potencijale i na taj način pridonijeti razvoju društva. Kako je još Pestalozzi naveo da se odgoj odvija prema paradigmi glava- srce- ruka, tako Steiner navodi da u odgojnom procesu trebamo utjecati na razvoj mišljenja, osjećaja i volje.

Na **razvoj mišljenja** utječemo organiziranim aktivnostima poput čitanja priča, pripremom i izvedbom lutkarskih predstava, izvođenjem kola i gestovno-prstovnih igara i pomoću radnih aktivnosti. Uz njih se, u waldorfskim se vrtićima velika pažnja pridodaje i tjelesnoj aktivnosti djece. Steiner smatra da je u prvih sedam godina djetetovog života kretanje presudno za razvoj mišljenja. Smatra da se iz kretanja razvija govor, a iz govora mišljenje; odnosno iz spretnosti se razvija mašta iz koje se razvija predodžba.

Razvoj osjećaja povezan je sa umjetničkim aktivnostima. Tako se waldorfskim vrtićima slika, crta, oblikuje prirodne materijale, djeca izrađuju svoje igračke i sviraju metalofon i liru. Kasnije, u školi, sviranje instrumenta je jedan od obaveznih predmeta.

Na razvoj volje utječe se radnim aktivnostima. U vrtiću djeca šiju, uređuju vrt, pripremaju sobu za svečanosti i jednom mjesečno peru igračke. U školi nastavljaju sa praktičnim i zanatskim aktivnostima. Djeca se bave šivanjem, pletenjem, izradom predmeta od drveta, a u bolje opremljenim školama i kovanjem, stolarstvom, klesanjem i ostalim zanatima. Osim volje na taj se način razvija i gruba i fina motorika čime se potiče razvoj mozga i logičko promišljanje.

Uz sedmoljeća i holistički pristup temeljna načela waldorfske pedagogije su i strahopoštovanje prema duhovnom podrijetlu čovjeka, ritam i ponavljanje, razvoj osjetila i samoodgoj odgojitelja. Poštujući duhovno podrijetlo čovjeka waldorfska pedagogija naglasak stavlja na samoobrazovanje djeteta i samog odgojitelja, stoga je jedan od zadataka odgojitelja da ne zadire u djetetovo „ja“.

Mi moramo stvoriti najpogodnije okolnosti u kojima će, zahvaljujući našem utjecaju, djeca obrazovati sama sebe prema svom osobnom određenju. To je stav koji nastavnici trebaju zauzeti spram djece, a takav se stav može zauzeti isključivo neprekidno rastućom sviješću o toj činjenici (Steiner, 1996).

Dakle, ključni element u predškolskom obrazovanju je odgojitelj. On ne utječe na razvoj djece samo planiranim aktivnostima i dnevnim ritmom, već i kvalitetom vlastita bića i međuljudskih odnosa. Način na koji se odgojitelj ponaša i njegov unutrašnji stav uvelike utječu na djecu koja upijaju njegove kvalitete procesom oponašanja. Odgojitelj treba djeci omogućiti ljubav i toplinu, kreativno izražavanje, slobodnu igru, svrhovite aktivnosti odraslih kao model za oponašanje, zadovoljstvo i hranu za osjetila.

VAŽNOST RITMA

Ritam kod djeteta stvara povjerenje u život jer dijete s vremenom nauči što slijedi i na taj se način osjeća sigurno. Na taj se način korisno djeluje na pamćenje djeteta te se stvara osjećaj za vrijeme. Vrijeme i koncept godišnjeg plana izvođenja nastave kreira se ovisno o dijelu godine. Prirodna i duhovna događanja svakog doba godine vizualno se prikazuju u predstavama, za stolom godišnjih doba, u slikama koje se nalaze na zidovima, u dječjim pričama. U waldorfskoj se pedagogiji veliki značaj daje ritmu, od ritma disanja do kozmičkih ritmova planeta. Tako tijekom pedagoške godine pratimo godišnji ritam, mjesečni ritam, tjedni ritam i dnevni ritam. Ritam djetetu daje sigurnost i mogućnost da se nosi sa životom. U sigurnosti ritma djeca lakše stvaraju odnose.

Ritmom godine upravlja Sunce a reflektira se u biljnom i životinjskom svijetu te ima utjecaj na život čovjeka koji se odvija u spirali. Određene stvari se ponavljaju, ali ne u istom obliku kako bi se mogli mijenjati. Preko slavljenja svetkovina pokušava se svjesno povezati s duhovnim svijetom. Tako tijekom jeseni i zime, kada aktivnost prirode odlazi pod zemlju, ljudi na to odgovaraju slaveći svetkovinu koja slavi hrabrost. Dok je priroda u mirovanju ljudi se okreću sebi i pale svoje unutrašnje svjetlo kako bi pomogli duši da prođe kroz period tame. U veljači počinje vrijeme buđenja, svi osjećaju buđenje prirode i nakon ekvinocija dolazi se do Uskrsa prije kojeg se prolazi kroz preispitivanje samog sebe.

Pedagoška godina započinje proslavom žetve: djeca i odgojitelji u vrtić donose jesenske plodove kojima se ukrašava svetkovni stol a izvode se i gestovna kola kojima djeca uče cijeniti prirodu i njene plodove. Na dan svetog Mihaela čita se priča o Mihaelu koji je pobijedio zmaja. Na taj način djeca uče cijeniti pozitivne osobine kao što je hrabrost, a sam blagdan predstavlja unutarnju borbu između dobra i zla. U studenom se slavi Martinje kada djeca izrađuje svoje lampione čijim paljenjem obilježavaju paljenje svojeg unutarnjeg svjetla. U mjesecu prosincu Sveti Nikola dolazi sa zlatnom knjigom i ukazuje na dobra djela, ali i na nepodopštine, svakog pojedinog djeteta. Djeca iščekuju Božić kroz paljenje svijeća na adventskom vijencu te se svakodnevno pričaju adventske priče. Za vrijeme Božića jaslice predstavljaju veliki događaj nakon dugog iščekivanja. Time završava zimski ciklus te započinje proljetni ciklus. Kako se približava proljeće, djeca se počinju pripremati za dolazak Uskrsa i buđenje prirode. Pedeseti dan nakon Uskrsa slijedi blagdan Duhova kada svako dijete pali svoju svijeću, a mogu upaliti i za svoje bližnje. Na taj način osjećaju povezanost s okolinom. Ljetni ciklus započinje proslavom dana Sv. Ivana. Tom svetkovinom obilježava se put unutarnjeg razvoja i napori za kvalitetnim osobinama. Aktivnosti koje se provode s djecom su pjesme i plesovi uz plamteću vatru i na taj način djecu se povezuje na slavljenje tradicije ljeta.

Tjedni ritam izveden je iz pretpostavke da svaki dan u tjednu ima određeni karakter.

Tako se dječjem vrtiću *Mala vila*:

- u mješovitoj skupini 1:

PONEDJELJAK -slikanje mokro na mokro

UTORAK - modeliranje

SRIJEDA - čišćenje sobice dnevnog boravka i modeliranje

ČETVRTAK - euritmija

PETAK - izrada kruščića

- u mješovitoj skupini 2:

PONEDJELJAK - crtanje

UTORAK - modeliranje

SRIJEDA - slikanje 'mokro na mokro'

ČETVRTAK - euritmija

PETAK - izrada kruščića

Dnevni ritam koncipiran je na načelu udisaja i izdisaja, tj. izmjenjivanjem vođene aktivnosti i slobodne igre. Nakon jutarnjeg kruga i doručka slijedi izdisaj - slobodna igra, slijedi udisaj- gestovno

kolo, nakon čega ponovno izdisaj- boravak na vanjskom prostoru. Nakon još jednog udisaja- priča i ručak, slijedi izdisaj u obliku popodnevnog odmora.

Dnevni ritam u vrtiću:

- jutarnje okupljanje uz pozdrav, prstovno-gestovne igre i pjesmu
- doručak
- slobodna igra
- gestovno kolo
- umjetnička aktivnost
- boravak na vanjskom prostoru
- priča
- ručak
- popodnevni odmor
- užina
- slobodna igra

PROSLAVA ROĐENDANA

Posebno slavlje u dječjem vrtiću je obilježavanje rođendana. Dijete koje slavi rođendan sjedi s krunom dok druga djeca obilježavaju njegov rođendan. Odgojitelj specijalno za slavljenika kreira poklon, očisti odnosno pospremi sobu i pripremi svečani stol. Nakon toga ispriča priču u kojoj se opisuju događaji iz života djeteta koje obilježava rođendan. Pjevaju se rođendanske pjesme, slavljenik nosi krunu i u svečanoj atmosferi dobiva poklon od ogojitelja i djece iz skupine.

SLOBODNA IGRA

Uz organizirane aktivnosti, u waldorfskim se vrtićima velika pažnja pridodaje i djetetovoj slobodnoj igri. Ona je obavezni dio dana zato što se djetetova osobnost najbolje očituje kroz nju. Promatrajući dijete kako se igra možemo pratiti njegov razvojni status i njegove preokupacije i interese. Jedna od zadaća pedagoškog djelovanja u waldorfskom vrtiću je da se dijete kroz igru poveže sa vanjskim svijetom i nauči u njemu otkrivati, koristiti i stalno usavršavati svoje potencijale.

IGRA NA VANJSKOM PROSTORU

Vanjska igra (u svim vremenskim uvjetima) još je jedan važan element svakog dana u waldorfskom vrtiću. Redovnim boravkom na vanjskom prostoru djelujemo na jačanje djetetovog imunološkog sustava, zdravog fizičkog razvoja a potičemo i spoznajni razvoj i radne navike.

Djeca se mogu igrati u drvenoj kućici, pješčaniku ili na poligonu koji potiče prirodne pokrete.

Dok sa svojim odgojiteljicama uređuju vrt, djeca se imaju mogućnost upoznati sa sva četiri elementa: zemljom, zrakom, vodom i vatrom i pratiti procese i promjene u prirodi tijekom izmjene godišnjih doba. Svakodnevnom brigom o vanjskom prostoru, u djece se gradi i pozitivan stav prema Zemlji i prirodi.

GESTOVNO-PRSTOVNE IGRE I RITMIČKO KOLO

Jedan od najvažnijih zadataka u waldorfskom vrtiću jest život sam i svakodnevne poslove unijeti u vrtićki život. Postavlja se pitanje kako to oblikovati na način da djeca mogu preuzeti i unijeti u svoju igru. Pored mnogo toga drugog, jedan od načina su i gestovno-prstovne igre i ritmičke igre u kolu. Mnogostranost svakodnevnog života ovdje se na umjetnički oblikovan način može prenijeti u niz pokreta. Čak i mnogo onoga što današnja djeca nemaju prilike često vidjeti, npr. geste sijača, kovača, postolara, kroz ovakav način igre mogu tako jako proživjeti da dobiju poticaj za svoju slobodnu igru u sobi ili vrtu. Na taj im se način daju i temelji za kasnije razumijevanje rada strojeva, koji su danas zamijenili čovjekov rad na mnogim područjima. Kroz ove se igre može doživjeti i njegovati sve ono što je poznato iz područja međuljudskih odnosa i obrazaca ponašanja (zahvaljivanje postolaru za izrađene cipele, pozdravljanje i zajednički ples, dodavanje snopova žita pri utovaru u kola, ljuljanje djeteta u naručju ...). Isto je tako i s odnosom čovjeka prema životinjama, biljkama, kamenju i prirodi.

Ritmičkim igrama neposredno se nadovezujemo na djetinju radost pri samom kretanju. Malo dijete živi u elementu pokreta. Svojom urođenom sposobnošću oponašanja ono se može uživjeti u postupke koje uspije prozreti te ih preuzima u svoje pokretne impulse. U slobodnoj igri dijete te impulse može proživjeti svojim vlastitim intenzitetom, u vlastitom tempu i vremenu koje samo odredi. U ritmičkoj igri u kolu dijete se dovodi do istih doživljaja, no ono se orijentira prema gestama odraslog, koje je osmislio uz pjesme i stihove. Pritom se ne radi o izmišljenim ili umjetno nadodanim pokretima, već o pokretima koji su u suglasnosti s govorom. Svi pokreti duboko oblikujući djeluju na dijete i njegovu unutarnju organizaciju. Stoga su svi pokreti, od djelatnosti u domaćinstvu ili vrtu, majstorskih zahvata po kući ili pokreta u prirodi kroz godinu, od velikog značenja za dijete.

Dijete iz svoje žive okoline preuzima utiske za svoje životne snage. Sve to djeluje ozdravljujuće i stvara ravnotežu prema mnoštvu utisaka mehaničkih zbivanja tehničkog okruženja. Osim toga, povezano s umjetnički oblikovanim kretanjama, njeguje se i govor i glazbeni element.

Sve ove elemente biće djeteta može utkati u svoje procese rasta i razvoja.

PRIČA

Od malena svi znaju važnost slušanja roditelja dok su pričali bajke. Ne samo da je vrlo zabavno, nego je i poučno za djecu. Pričanjem ili čitanjem bajki i priča pomažemo boljem razvoju djeteta te mu olakšavamo lakše snalaženje kod izražavanja osjećaja i pričanja rečenica.

Da bi se bajke pravilno proučavale, treba produbiti svoje znanje o duhovnom svijetu jer za njihovu interpretaciju koristimo sve svoje znanje. Kroz proučavanje bajki pružavamo i sebe, vlastitu evoluciju i napredak. One duhovni svijet unose u materijalni svijet. Bajka odraslima zatopljava dušu, a djeci do sedme godine hrani etersko tijelo koje izgrađuje fizičko. Ona sadrži takvu snagu da vraća energiju i harmonizira i u sebi nosi najviše duhovne mudrosti koje ne možemo steći intelektom.

RAZVOJ I NJEGOVANJE OSJETILA

Rudolf Steiner označava osjetila „vratima duše koja vode svijet“. Potrebno je obilje „odgojne umješnosti“ da se u ovo naše vrijeme, kada vlada poplava preintenzivnih, neprirodnih i nezdravih podražaja, otvore vrata i da se održi i unaprijedi prirodno čuđenje djeteta prema mnogostranosti i veličanstvenosti svijeta. Uspije li se dijete svojom dušom i njenim „vratima“ povezati sa svijetom, moći će razumjeti i naći rješenja problema na radnom mjestu ili u obitelji, u svom kasnijem životu. Razvoj i njegovanje osjetila ostvaruje se raznovrsnim tjelesnim terapijskim vježbama, umjetničkim i istraživačkim „iskušavanjem“ materijala, pojava i procesa tijekom svih aktivnosti. Ono što je

doživljeno preko više osjetila, ne zaboravlja se lako. Razlikujemo čak 12 osjetila među kojima postoji „tajna veza“! Svako osjetilo kojim ćutimo ima neku kvalitetu osjeta za unutrašnjost nas samih i drugih ljudi. Razvijanjem osjetila za pokret razvija se sposobnost učenja. Pitanje je koliko se raznovrsno i učestalo dijete danas kreće?

VAŽNOST POKRETA

Pokret je srodan lakoći, inicijativi, sposobnosti za mijenu, nečemu novome, učenju. Ono što je duhovno – pokretljivije je od onog materijalnog. Pokretanje tijela, pokretanja prstiju, osjećajna i socijalna pokretljivost te misaona pokretljivost jesu primjeri pokreta. Svako malo dijete je oličenje pokreta i pokretljivosti. Pokretljivosti njegova tijela se tijekom odrastanja prirodno metamorfozira u nevidljivu unutrašnju pokretljivost. Kruna toga jest misaona i duhovna pokretljivost – ali samo ako se uspije u odgoju!

KAKO RAZVIJAMO POKRET

Tijekom nastave euritmije u sklad se dovode djetetovi osjećaji i pokreti njegova tijela. Gestama, glasovi i tonovi postaju vidljivi. Na dijete, koje je izloženo tako velikom broju vanjskih (reklama, buka, užurbanost) i unutarnjih činitelja stresa (nesigurnost, nedostatna zaštićenost u obitelji, pubertetska kriza identiteta), taj oblik kretanja djeluje harmonizirajuće. Ovisno o uzrastu, pokretima dijelova tijela ili pokretima glasnica pri recitiranju i pjevanju, stvaraju se preduvjeti za bolju intelektualnu pokretljivost.

MATERIJALI I PROSTOR

Kako bi se oblikovala poticajna okolina za dijete, u waldorfskim se vrtićima i školama posebna pažnja posvećuje njihovom uređenju. Zidovi su obojeni toplim, nježnim bojama. Namještaj je izrađen od drveta i premazan prirodnim uljima umjesto industrijskih lakova, tkanine za uređenje prostora su od prirodnih materijala, a pazi se i na to da je prostor svojom veličinom prilagođen djeci (sa visokih stropova vise baldahini kako bi se dijete osjećalo zaštićeno). U prostoru gdje borave djeca ne koriste se mobiteli, televizija ili računala.

Igračke su izrađene od prirodnih materijala i to najčešće od strane odgojitelja. Igračke su jednostavno strukturirane kako bi se pobuđivala dječja mašta. Osim samih igračaka u sobama se nalazi i mnoštvo neobrađenih materijala iz prirode koji uz razvijanje mašte imaju i funkciju razvoja osjetila. Tako se kuće, kolibe i pećine grade pomoću stolova, stolica, stalaka za igračke, marama i u njima se intenzivno igra. Kako bi djeca stekla osjećaj sigurnosti sve igračke se svaki dan pospremaju na isto mjesto: u košare različitih obika i veličina koje su uvijek dostupne djeci. Soba se ne mijenja često, već se rade manje preinake prateći izmjenu godišnjih doba. Tako se na jesen svetkovni stol uređuje smeđim tkaninama i plodovima jeseni. Preko zime odgojitelj će ga urediti bijelim i plavim tkaninama te će na njemu obilježiti svečanost Svetog Nikole i Božić.

MEDIJI I WALDORFSKA PEDAGOGIJA

U skladu sa suvremenim znanstvenim istraživanjima, dijete predškolskog uzrasta ima još puno toga za upoznati i naučiti od bazičnih sposobnosti vezano za motorički, emocionalni, spoznajni i socijalni

razvoj tako da digitalni svijet nije još područje njegovog interesa niti dobrobiti. Baš zbog toga što je svijet vrlo digitaliziran i dijete nema prilike u svakodnevnicu doživjeti aktivnosti, procese, biljke, životinje i ljude u njihovoj punoj stvarnoj pojavnosti, u Vrčiću se ni odgajatelji dok borave s djecom ni djeca ne obremenjuju virtualnim svijetom. Živa riječ, stvarni čovjek s njegovim smislenim aktivnostima, te stvarni svijet je predmet intenzivnog susretanja i druženja. Znanstveno je utvrđeno da se time jačaju interes, empatija, sposobnost usvajanja pojmova, emocionalna i socijalna inteligencija, te psihološka otpornost, te se time dubinski pripremaju za buduće aktivno i odgovorno sudjelovanje u medijima i digitalizacijom prepletenom svijetu.

ADAPTACIJA

Dolazak djeteta u vrčić i boravak u njemu je vjerojatno prva sredina u kojoj dijete živi, a nije roditeljski dom. To je velik izazov za dijete u svakom smislu. Želimo da odvajanje od roditeljskog doma i privikavanje na novu sredinu bude postepeno i djetetu najugodnije što može biti. Stoga prije boravka u vrčiću, dijete s roditeljima posjećuje vrčić, razgledava ga, upoznaje odgajateljice i djecu u skupini. Prikladna prilika za to su lutkarske predstave, radionice ili neka druga prigoda. Može to biti i kratki posjet. Posebno preporučujemo igraonice pred polazak u vrčić/jaslice, koje organiziramo baš u svrhu adaptacije nove djece. Prvi boravak djeteta u skupini s djecom traje od 15 do 30 minuta, te 30 minuta traje boravak u prvom tjednu. Svakog tjedna povećava se boravak u skupini za do sat vremena, ovisno o djetetovim mogućnostima adaptacije.

SUDIONICI U ODGOJU

ODGOJITELJ

S obzirom da se u waldorfskoj pedagogiji smatra da djeca do sedme godine uče oponašanjem, odgojitelj mora biti uzor vrijedan oponašanja. I to u svakom pogledu: od izvođenja aktivnosti do gesti i moralnog ponašanja i unutarnjeg stava. Osim praćenja razvoja djeteta i stvaranja „slike o djetetu“, odgojitelj u waldorfskom vrčiću promatra i sebe i svoj rad, te ga na taj način poboljšava.

Za waldorfskog odgojitelja kao i za sve, vrlo je bitno cjeloživotno učenje. Značajna obrazovna aktivnost odgojitelja jest realno, smisleno, svrhovito djelovanje prilagođeno potrebama djeteta. Njegov je zadatak poučavati, usmjeravati, objašnjavati, pružati savjete, motivirati stvarati navike kod djece na ispravne pogreške. Primjer odgojitelja je najdjelotvornija i najsnažnija poruka. Posebno je važno da odgojitelj, prije svega, upozna sebe i svoj karakter i temperament kako bi stekao kontrolu nad njime a zatim služio djeci kao primjer.

Kako waldorfska pedagogija smatra da odgojitelj ne smije utjecati na razvoj djetetovog „ja“ jer je ono došlo na ovaj svijet sa svojom misijom, on treba stvoriti uvjete za djetetov zdravi tjelesni razvoj. Pravilnom primjenom ritma u vrčiću utječemo na razvoj djetetovog eterskog tijela, a umjetničkim aktivnostima djelujemo na astralno tijelo.

Odgojitelj predstavlja umjetnika u načinu na koji se odnosi i sagledava djecu i svakodnevne aktivnosti; on je taj koji „kreira“ ritam svakoga dana, tjedna i godišnjeg doba na kojima se zapravo ritam u waldorfskom vrčiću i zasniva. Odgojitelj je taj koji nudi djeci mogućnost za umjetničko izražavanje. Njegova je uloga prilagoditi djetetu praktične svakodnevne aktivnosti koje može oponašati kroz igru jer smatra se da djeca ne uče putem uputa već oponašanjem. Odgojitelj je vrlo važna osoba i snosi veliku odgovornost u odgoju djeteta u njegova prva dva sedmoljeća.

UČITELJ – DRUGA DJETETOVA OBITELJ

Razredni učitelj prati djetetovo odrastanje tijekom svih osam razreda osnovne škole. On je, u suradnji s predmetnim učiteljima, kreator nastavnog programa u svom razredu. Polazište mu je okvirni waldorfski nastavni plan, poznavanje općih razvojnih osobina djece te poznavanje posebnosti i potreba djece u razredu, kako grupe tako i svakog pojedinog. To mu daje veliku slobodu i široko područje za kreativnost, ali i zahtijeva ogromnu odgovornost, stručnost i duboku posvećenost svome radu.

RODITELJI – PARTNERI U ODGOJU SVOG DJETETA U VRTIĆU I ŠKOLI

Waldorfska je pedagogija nezamisliva ako roditelji ne znaju i ne dožive na koji način njihova djeca uče i rade te ako i kod kuće ne potpomognu taj rad odgovarajućim poticajem i ugođajem. U tu svrhu je važna prisna suradnja roditelja i odgajitelja/učitelja. Na roditeljskim sastancima, kao i kroz individualne oblike informiranja, oni od odgajitelja/učitelja, osim uobičajenih informacija koje se odnose na nastavne sadržaje, metodiku rada i pedagoška pitanja, dobivaju stručne savjete kojim ih se nastoji pravilno uputiti u smjeru pronalaženja pravog odgovora na zahtjeve svoje djece. Roditelji su također aktivni sudionici u stvaranju zdravog duha i ozračja, potpomažu organiziranju svečanosti, inicijatori su i nositelji različitih akcija.

WALDORFSKA USTANOVA – AUTONOMNI ORGANIZAM

Waldorfska ustanova je autonomna, njome upravlja zajednica odgojitelja i roditelja. Svaki dobro osmišljeni timski rad zahtijeva usklađivanje aktivnosti kao i određenje polja djelatnosti njegovih sudionika. Dok su odgojitelji u prvom redu posvećeni pedagoškom radu, roditelji potpomažu egzistenciju u ekonomskom smislu. Svi zajedno sudjeluju u donošenju odluka koje su od ključne važnosti za vrtić.

UMJETNOST U KASNIJEM WALDORFSKOM OBRAZOVANJU

UMJETNOST, RUČNI RAD I ZANATI

„Umjetnost ono nevidljivo čini vidljivim“, *Goethe*

„Umjetnost je sve ono što stvara radost“, *Herman Srimm*

„Umjetnost je vječna, njezini oblici se mijenjaju“, *Rudolf Steiner*

Kako poimate umjetnost, dragi roditelji, i jeste li ste razmišljali o snazi umjetnosti u kontekstu razvoja vašeg djeteta i učenja? Ljudsko biće, naime, ne može sebe izraziti samo intelektom. Ljudska psiha ima tri međusobno prožimajuće kvalitete: mišljenje, osjećaje i volju. Samo onda kada su ova tri „instrumenta“ neovisna i ravnomjerno razvijena, biće u razvoju vlada samim sobom. Umjetnosti i praktični rad posebno su prikladni za razvijanje i harmoniziranje navedenih kvaliteta.

U nastavi ručnog rada (2 sata tjedno od 1. do 8. razreda) učenici uče plesti, vesti, šivate te presti i tkati. Od 5. razreda upoznavaju se s vrtlarstvom i starim zanatima – primjerice drvodjeljske tehnike. Uče i kako precizno upotrebljavati zanatske alatke. Izrađuju predmete uporabne vrijednosti. Ovakvom nastavom razvija se volja djeteta.

Izrada lijepih predmeta i nastava umjetnosti ima pomoćnika – ljepotu. Zbog LIJEPOG učenik može dugo svirati blok-flautu, isplesti dugačak šal, nekoliko puta početi ispočetka rezbariti žicu u tvrdom trešnjinom drvu. I neprimjetno – čeliče se radne navike i volja kao najjogunastiji i najneposlušniji dio psihe. Želimo odgojiti pametne i ustrajne učenike jer čovjek bez jake volje neće imati prilike pokazati svoju inteligenciju i znanje na poslu i u obitelji.

LIKOVNA KULTURA

„Slikanje je tiha poezija, poezija je slikarstvo koje govori“, *Plutarh*

Želimo li djecu uvesti u tajanstveni svijet boja, omogućiti im da dožive kvalitetu svake pojedine boje i naučiti ih slikarski misliti, tehnika akvarela *mokro na mokro* pravi je izbor. To je tehnika kojom djeca slikaju od prvog razreda te njome mogu brzo i lako ovladati. Ona posjeduje efekt sjaja i čistoće boje te omogućava nježna pretapanja i difuzne prelaze boja. Slikajući na ovaj način, djeca mogu potpuno „ući“ u boje i tako postati izuzetno duševno aktivna, što je temelj za zdrav emocionalni razvoj.

Pribor i materijal su prirodnog porijekla i visoke kvalitete. Boja se nanosi širokim potezima, što djecu čini sigurnijom i slobodnijom. Na taj se način razvija smjelost i odgaja odmjeravanje zakonitosti kompozicije i harmonije. Slobodno pretapanje boja i pretapanje efekata koji se pritom zbivaju, potiču njihovu kreativnost.

Tehnika *mokro na mokro* sama je medij života i živih susreta boja. Upravo je to ono što sama priroda ranog djetinjstva i jest.

U višim razredima, kada djeca počinju imati kritički pogled na svijet, uvode se sve crtaće tehnike (ugljen, olovka, tuš...). Djeca tada već imaju razvijenu kognitivnu svijest i postaju spremna za logiku svijetla i sjene. Promatrajući i proučavajući svijet oko sebe razvija se interes za perspektivu i proporcije. Tada više ne slikaju iz unutrašnjeg svijeta mašte, već počinju učiti realni svijet.

SNAGA GLAZBE

„Glazba je moralni zakon. Podiže dušu u svemir, daje krila umu, uzdiže imaginaciju te daje zanos i radost životu i svemu što nas okružuje“, *Platon*

“Zemlja ima glazbu za one koje slušaju”, *William Shakespeare*

Od 1. do 8. razreda svi učenici sviraju barem jedan instrument (blok-flautu). Od 3. razreda, učitelj glazbe poučava glazbenu kulturu (1 do 2 sata tjedno). U 1. ili 2. razredu učenici imaju izbor pohađanja početne nastave violine, a nakon toga odlučuju žele li s time nastaviti. Nastava pjevačkog zbora obavezna je za sve učenika od 4. do 8. razreda.

STRANI JEZICI

„Čovjek postaje univerzalniji ako govori više jezika“, R. Steiner

Strani jezici uče se u svim razredima. Od 1. razreda uče se engleski i njemački jezik, a od 4. Razreda, izborno, i talijanski jezik. U nižim razredima se poglavito uči kroz govor, pjevanje i pokret jer se surađuje s onim istim potencijalima kojima su djeca naučila materinji jezik, a to su učenje oponašanjem i komunikacijom u različitim životnim situacijama. Ne uče se samo riječi stranog jezika, već se usvaja bit stranog jezika, a uz to, učenjem različitih stranih jezika istovremeno se potiče

fleksibilnost mišljenja. Upoznajući u 5. razredu kulturu stare Grčke, uči se početno čitanje i pisanje na grčkom jeziku.

KORAK U ŽIVOT

Dragi roditelji, u jedno smo sigurni: ne znamo što budućnost za nas čuva. Stoga je pristup obrazovanju i razvoju djeteta kojeg pružamo u našem vrtiću i školi usmjeren na održavanje dječje unutarnje gipkosti i mobilnosti neophodne za prilagodljivost novim tehnologijama te socijalne fleksibilnosti koja se, u našem brzom mijenjajućem svijetu, nesumnjivo traži. Nije manje važno i to da je snaga koju mladi ljudi na ovaj način razvijaju preduvjet za kvalitetno i hrabro suočavanje sa životnim izazovima na način da se umije zadržati unutarnji mir i zadovoljstvo neovisno o okolnim čimbenicima. Vjerujemo da svaki roditelj, prije svega, svom djetetu želi sreću i ispunjenje vlastitog puta te smo vam upravo u tomu spremni pomoći!

KUTAK ZA RODITELJE

Nakon inicijalnog razgovora koji se provodi u prostorijama vrtića pri upisu djeteta, vrtić od roditelja traži:

- potpisani Ugovor
- popis osoba koje vode i odvođe dijete u školu s podacima za kontaktiranje
- liječničku potvrdu o obavljenom obveznom pregledu
- ispunjen upitnik
- dozvolu/zabranu fotografiranja
- uvjerenje o prebivalištu
- potvrdu o zaposlenju
- OIB
- Potvrda o uplati bespovratnog pologa/čuvanje mjesta

Uredno je plaćanje vrtića preduvjet za njegovo funkcioniranje i osigurava uvjete za dobrobit djece u vrtiću. U slučaju neplaćanja vrtića, upis u narednu pedagošku godinu biti će uvjetovan uplatom duga.

Djeca su u vrtiću osigurana od posljedica nesretnog slučaja (nezgode). Odgojiteljsko vijeće za svaku pedagošku godinu bira najbolju ponudu osiguravajuće kuće za osiguranje učenika za tekuću godinu.

MATERIJALI KOJE JE POTREBNO NABAVITI NA POČETKU PEDAGOŠKE GODINE

Roditelji se mole da za djecu osiguraju prikladnu odjeću i obuću za vrtić koja omogućava normalno kretanje djece. Odjeća ne bi smjela sadržavati metalne zakovice ili oštre dijelove. Zimi se, u slučaju hladnog vremena, preporuča osigurati kape, rukavice i šalove. Obuća ne smije imati skliske potplate, već treba osigurati sigurno hodanje i trčanje.

Na početku pedagoške godine potrebno je u vrtić donijeti kabanicu i gumene čizme.

Za jasličarsku skupinu također je potrebno osigurati djetetu pelene, vlažne maramice i kremu, prema dogovoru s odgojiteljicama.

KORISNE OPĆE INFORMACIJE

- **Iznenadne hitne situacije:** ako dijete u vrtiću zadobije blaže ozlijede (ogrebotine, masnice od pada ili sitne ozlijede kože), odgojitelj će pružiti prvu pomoć (čišćenje rane i stavljanje flastera/gaze) te obavijestiti roditelja ukoliko dijete to zatraži. U slučaju ozbiljnijih ozljeda vrtić će odmah kontaktirati roditelje da dođu po dijete ili će se, ako je to potrebno, odmah pozvati i hitna pomoć.
- **Preporučena literatura za roditelje:**
Frans Carlgren, „ODGOJ KA SLOBODI - pedagogija Rudolfa Steinera - slike i izvješća iz međunarodnog pokreta waldorfskih škola“

Vukojević, G. (2023). - *Waldorfsko umijeće odgoja - Prvih sedam godina života*. Jafra print d.o.o.

ULOGA RODITELJA U WALDORFSKOM VRTIĆU I ŠKOLI

Vjerujemo kako roditelj koji se odlučuje za upis svog djeteta u waldorfsku vrtić ima motivaciju i razumijevanje o dubljoj svrsi uključivanja u rad vrtića što je u samoj srži ostvarivanja dobrobiti njihova djeteta. Želimo naglasiti da odabir waldorfskog vrtića za odgoj i za obrazovanje djeteta podrazumijeva barem osnovnu razinu shvaćanja temelja rada waldorfskog vrtića, waldorfskog kurikulumu kao i preuzimanje odgovornosti za rad i ugled vrtića u javnosti.

Svi roditelji, upisom djeteta u našu školu i vrtić, automatski postaju članovi **roditeljske grupe** s obzirom da je u waldorfskom vrtiću aktivno sudjelovanje roditelja u radu dobrodošlo i potrebno. Stoga se roditelji odmah po dolasku opredjeljuju za jedno od sljedećih područja rada i timove:

1. **Predstavnik roditelja-** formalno sudjelovanje u upravljanju i radu vrtića putem predstavnika roditelja. Vijeće roditelja izravno sudjeluje u radu vrtića, otvara rasprave, ukazuje na potrebe roditelja i predlaže rješenja i aktivnosti za unaprjeđenje rada vrtića putem svog predstavnika u Upravnom vijeću. Također, Vijeće roditelja radi samostalno na organizaciji materijala i skupova kojima je svrha edukacija roditelja. Pravilnik o radu Vijeća roditelja nalazi se na internetskoj stranici.
2. **Grupa za dobrodošlicu i promidžbu** - bavi se pitanjima odnosa s javnošću i dobrodošlice (npr. njegovanja prijateljstva i zahvalnosti prema osobama koje djeluju i rade izvan vrtića a pomažu vrtiću, dobrodošlica za nove roditelje, pomoć u organizaciji radionica, događaja, sakupljanje donacija i ostalih izvannastavnih aktivnosti)
3. **Grupa za fizičke aspekte vrtića** (održavanje, uljepšavanje prostorija, sigurnost, donacije u vidu materijala, proizvoda, okrijepe na događanjima i sl.).
4. **Učlanjenje u Društvo prijatelja waldorfske pedagogije**

RODITELJSKI SASTANCI I INFORMACIJE

Esencijalno je i sudjelovanje roditelja na roditeljskim sastancima gdje su roditelji pozvani da razgovaraju i iznose svoje mišljenje o napretku djeteta u vrtiću. Ovi sastanci prvenstveno služe za raspravu o aspektima waldorfskog obrazovanja i informiranja o radu vrtića, upućivanje roditelja o napretku djece, objašnjavanje ciljeva pedagoškog rada, a ne za raspravljanje o eventualnim problemima pojedinih roditelja ili djece. Eventualni problemi vezani uz pojedinačno dijete ili roditelja ne rješavaju se i ne diskutiraju na roditeljskim sastancima. Odgojitelji iz skupine održavaju i pojedinačne informacije s roditeljima, po potrebi u dogovoru s roditeljima radi pravovremenog upoznavanja roditelja s napretkom i ponašanjem djeteta u vrtiću. Individualne se informacije dogovaraju i radi informiranja odgojitelja o eventualnim promjenama u obiteljskoj situaciji.

Roditelj je dužan sudjelovati na najmanje 70% roditeljskih sastanaka i radionica za roditelje predviđenih godišnjim planom rada vrtića. Roditelji koji ne sudjeluju na predviđenim sastancima ne mogu adekvatno pratiti zbivanja u vrtiću što može imati ozbiljne posljedice na razvoj djeteta. U slučaju da se kontinuirano zanemaruje ovaj aspekt obveze roditelja, ravnatelj i predstavnici kolegija najprije će s roditeljem utvrditi razloge te zajedno s roditeljem ponovno odvagati mogućnost prelaska djeteta u drugi vrtić. Naime, razinu odgovornosti roditelja u waldorfskom vrtiću nije jednostavno kontinuirano održavati.

KAKO RODITELJI MOGU DODATNO POMOĆI ŠKOLI I VRTIĆU?

- Uključivanje prijatelja s određenim statusom ili iskustvom u društvene aktivnosti i rad vrtića
- Aktivno djelovati u korist vrtića prema osobnim afinitetima
- Podržavati rad odgojitelja i učitelja
- Pomoći djetetu da se razvija u mirnoj okolini (kod kuće) i da poštuje odgojitelje
- Dolaziti na roditeljske sastanke radi stjecanja znanja koja su potrebna za razumijevanje ciljeva waldorfskog kurikulumu (podrška razvoju djetetovih znanja i sposobnosti kod kuće)
- Informirati odgojitelja o interesima djeteta i važnim događajima u djetetovu životu

KUĆNI RED I DISCIPLINA U VRTIĆU

Upis djece u vrtić rezultat je ozbiljnog promišljanja i znak čvrste odluke poštivanja ciljeva vrtića koji su usmjereni na praćenje i osiguravanje razvoja djetetove ličnosti u najširem smislu. Obitelji koje se odluče svoje dijete educirati u waldorfskom vrtiću prepoznaju i prihvaćaju svoju aktivnu ulogu u razvoju i edukaciji djeteta. Ukoliko se tijekom pedagoške godine utvrdi da se ovi kriteriji iz bilo kojeg razloga ne poštuju, vrtić će razgovarati s obitelji i utvrditi daljnje korake (aktivno uključivanje roditelja u rješavanje problema ili razgovor o mogućnosti pohađanja drugog vrtića) u najboljem interesu obitelji i djeteta.

Nadalje važno je da djelatnici, roditelji i djeca poštuju kućni red vrtića što je preduvjet ostvarivanja glavnog cilja waldorfskih vrtića općenito, a to je obrazovanje i odgoj djeteta u ljude koji slobodno misle, koji imaju svrhu i cilj u svojim životima i koji iz razvijenog osjećaja odgovornosti mogu ponuditi svijetu nova rješenja za probleme modernog doba. Cjeloviti tekst Kućnog reda nalazi se na internetskoj stranici vrtića.

PRAVILA PONAŠANJA I ETIČKI KODEKS

Waldorfske ustanove prije svega djeluju preventivno i vode dijete samodisciplini. Stoga se provodi čitav niz preventivnih postupaka koji uključuju (1) individualne informacije radi pravovremenog upoznavanja roditelja s napretkom i ponašanjem djeteta te zajedničkog djelovanja te radi informiranja o eventualnim promjenama u obiteljskoj situaciji i (2) razvoju poštovanja u međusobnoj komunikaciji roditelja, djece i djelatnika kao i njihovih međusobnih odnosa.

Za roditelje preporučamo:

- Da kod kuće osiguraju produktivnu i stabilnu atmosferu koja je preduvjet djetetove socijalne i emotivne stabilnosti
- Da surađuju sa vrtićem u implementaciji preporučenih postupaka
- Da osiguraju dolazak djeteta u vrtić na vrijeme kao i odvođenje iz vrtića
- Da se prema odgojiteljima i djelatnicima ophode ljubazno i s poštovanjem, osobito u situacijama neslaganja
- Iskoristiti svaku priliku koju vrtić pruža za dodatnu edukaciju iz područja waldorfske filozofije i edukacije

Ophođenje roditelja prema drugoj djeci u vrtiću

- Roditelj se u prostoru vrtića ili ispred njega s poštovanjem odnosi prema drugoj djeci
- U slučaju primjedbi na ponašanje ostale djece ili djeteta (ili nešto drugo), obraća se odgojitelju svog djeteta s objašnjenjem ili najbližem odgojitelju ukoliko se radi o hitnoći
- Nisu dopušteni prekoravanje, vikanje i slični postupci prema drugoj djeci
- Ukoliko postoji problem odnosa vlastitog djeteta s drugim djetetom ili djecom, primjenjuju se koraci prema proceduri davanja primjedbe ili zahtjeva (vidi dalje u tekstu)

Procedura po kojoj roditelji daju primjedbu ili zahtjev

Vid komunikacije rasprave problema ili davanje primjedbi *e-mailom* ili grupnim *e-mailovima*, vrtić neće tolerirati. Problemi vezani uz vlastito dijete, odgojitelja, pedagoška pitanja ili socijalna pitanja raspravljaju se odgovorno i ozbiljno u direktnoj komunikaciji s odgojiteljima i djelatnicima vrtića. Stoga se roditelji koji imaju pitanja, pritužbe ili neki specifičan zahtjev upućuju na poštivanje procedure kako slijedi:

1. Roditelj se najprije obraća odgojitelju iz svoje skupine sa zamolbom za dogovor/sastanak/individualne informacije i to osobno uz navođenje razloga (pismom, telefonom radnim danom do 18 sati ili putem elektroničke pošte radnim danom do 18 sati). Telefonski se, osobno ili *e-mailom* može dogovoriti isključivo termin sastanka na kojem će se raspraviti problem u najboljoj i konstruktivnoj namjeri s ciljem definiranja zajedničkog zadovoljavajućeg rješenja. Po potrebi odgojitelj obavještava ravnatelja i/ili kolegij o ishodu održanog sastanka.
2. Ukoliko nije došlo do zajedničkog dogovora roditelj - odgojitelj, organizirat će se novi sastanak s ravnateljem u roku od tri radna dana (osim u slučaju bolesti kada termin može biti

prolongiran zbog objektivnih okolnosti). Roditelj se stoga direktno obraća ravnatelju sa zamolbom za termin razgovora osobno, pismom, *e-mailom* ili telefonom (radnim danom do 16 sati). Ravnatelj prema prirodi problema dogovara s roditeljem daljnji korak u rješavanju problema. Prema potrebi ravnatelj će organizirati rješavanje problema uz pomoć Odgojiteljskog vijeća. Ukoliko se uspije dogovoriti rješenje problema, zaključci će se definirati pismeno i službeno dostaviti roditelju od strane vrtića.

3. Ukoliko ne dođe do rješenja problema procedurom pod 1 i 2, ponavlja se postupak razgovora u svrhu traženja rješenja uz posredovanje treće osobe u razgovoru koja nije direktno bila uključena u problem (npr. predstavnik roditelja, predstavnik Upravnog vijeća,...). Izostanak dogovora i na ovoj razini zaključuje se donošenjem većinske arbitrarne odluke Upravljačkih tijela vrtića (Odgojiteljsko vijeće i ravnatelj uz suglasnost Upravnog vijeća) koja je obvezujuća kako za djelatnike tako i za roditelje.

Opće smjernice za ponašanje koja se tiču sve djece i koja će se očekivati i od vašeg djeteta kada ga upišete u waldorfsku vrtić uključuju:

- Sigurnost, integritet i dobrobit osobe je na prvom mjestu
- Točan dolazak u vrtić je obavezan
- Psovanje nije dozvoljeno
- Održavati čistoću prostora vrtića smatramo važnim aspektom opće kulture
- Odnositi se prema imovini vrtića, djelatnika i ostale djece s pažnjom nužan je preduvjet boravka u vrtiću. Svako oštećenje imovine, roditelji moraju odmah nadoknaditi vlastitim sredstvima
- Zabranjeno korištenje mobilnih uređaja u prostorima vrtića.

Svaka povreda gore navedenih pravila nakon prvog upozorenja (s iznimkom povrede fizičkog integriteta) će se odmah sankcionirati.